

Lesbrief

De Eerste Kamer beoordeelt de wetgeving die voor alle burgers moet gelden.

In jongeren taal kun je zeggen dat de Eerste Kamer kijkt of een wet goed in elkaar zit.

De Eerste Kamer zegt ja of nee tegen een wetsvoorstel

De 75 leden van de Eerste Kamer bekijken voorstellen voor nieuwe wetten nadat deze zijn goedgekeurd door de Tweede Kamer. Dat lijkt dubbel werk maar de Eerste Kamer kan door nader onderzoek de uitleg van een wetsvoorstel soms verduidelijken. De Eerste Kamer kan alleen voor of tegen een wetsvoorstel stemmen. Het wetsvoorstel veranderen kan niet meer.

Afgezien van de wetgevende taak van de Eerste Kamer heeft de Kamer ook een controlerende taak. Zij controleert de regering op hoofdlijnen van beleid. De Eerste Kamerleden zijn parttime politici, ze vergaderen alleen op dinsdag. Ze hebben allemaal een andere baan, zoals bijvoorbeeld huisarts, rechter, burgemeester. Eerste Kamerleden halen hun deskundigheid uit de praktijk (hun werk), op deze manier kunnen ze goed zien hoe de wet werkt.

‘Ik vind wel dat het mijn taak is om te zorgen dat jongeren de belangrijke rol begrijpen van de Eerste Kamer binnen onze democratie.’

René van der Linden, Voorzitter Eerste Kamer

In deze lesbrief geven we je informatie over de verkiezingen, we geven een voorbeeld van de behandeling van een wetsvoorstel en een korte schets van de geschiedenis. Door het maken van opdrachten ga je in de klas zelf aan de slag met een wet waardoor – ook jullie – internet- en telefoongegevens bewaard worden. Je kunt lezen hoe de Eerste Kamerleden hierover hebben gedebatteerd. René van der Linden, de Voorzitter van de Eerste Kamer vindt dit wetsvoorstel een goed voorbeeld. ‘Jongeren gebruiken allemaal internet, MSN, Hyves en Twitter. Jullie kunnen in de klas samen praten over de onderwerpen criminaliteit, privacy en veiligheid, die in deze wet staan. En ook de vraag wat deze wet kan betekenen voor je persoonlijke leven.’

Verkiezingen, hoe gaat dat in zijn werk?

Onze volksvertegenwoordiging (parlement) heeft een Eerste en een Tweede Kamer. In de Grondwet staat dat er eens in de vier jaar verkiezingen moeten worden gehouden, zowel voor de Eerste als de Tweede Kamer. Tijdens deze verkiezingen kunnen alle Nederlanders van 18 jaar en ouder stemmen. Je noemt dit stemrecht of actief kiesrecht. Niemand móet stemmen, maar iedereen mag stemmen.

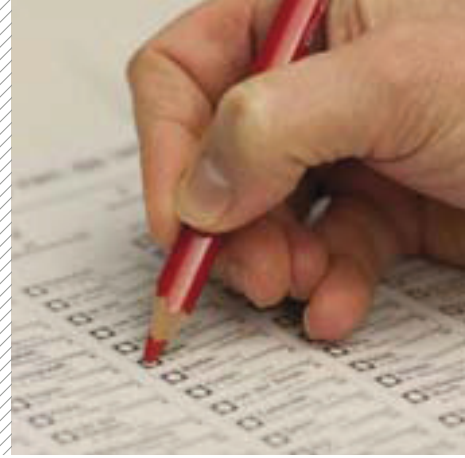
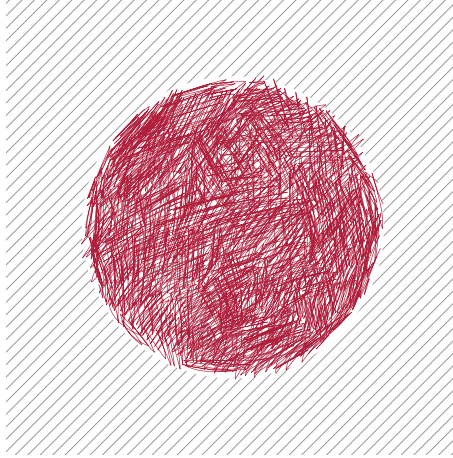
De 75 leden van de Eerste Kamer worden niet direct gekozen door de kiezers, maar door de leden van de twaalf provinciale staten (de provincies). Dit noem je getrapte of indirecte verkiezingen. De provinciale staten en Eerste Kamerverkiezingen gaan dus iets anders in z'n werk dan de Tweede Kamerverkiezingen, hier worden de 150 leden rechtstreeks gekozen.

Je stem telt dubbel

Het stemmen tijdens de provinciale statenverkiezingen telt eigenlijk dubbel: een stem voor de politici in je provincie (deze noem je de statenleden) en voor de leden van de Eerste Kamer. Je kiest dus niet alleen politici die in jouw provincie belangrijke besluiten nemen zodat problemen kunnen worden opgelost, maar indirect ook de volksvertegenwoordigers die plaats zullen nemen in de Eerste Kamer. Na de provinciale statenverkiezingen brengen alle statenleden, tijdens een verkiezing van de leden van de Eerste Kamer, een stem uit voor één van de kandidaten. Hierna wordt bekend welke kandidaten lid worden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Opdracht 1

Bespreek in de klas vijf thema's die jullie belangrijk vinden voor de provincie. Bekijk op de websites van de landelijke en provinciale partijen wat ze van deze thema's vinden. Hoe willen ze de problemen oplossen en welke plannen willen ze uitvoeren? Stel op basis van deze informatie een top-3 samen: welke partijen passen het best bij jouw ideeën over de thema's?

Landelijke en provinciale partijen doen mee

Maar hoe weet je op welke politieke partij je kunt stemmen? Om daarachter te komen, is het belangrijk om te weten waar een partij voor staat en welke oplossingen een partij heeft voor de problemen in jouw provincie. Hierover kun je lezen op de websites of in het verkiezingsprogramma van de verschillende partijen. Veel van deze partijen zijn landelijk bekend en zijn al te vinden in de Eerste en Tweede Kamer maar tijdens de provinciale statenverkiezingen doen ook provinciale partijen mee. Via de website www.eerstekamer.nl/lesbrief kun je zien welke.

Welke stemwaarde heeft jouw provincie?

Niet elke provincie heeft een zelfde aantal statenleden. Dit hangt af van het aantal inwoners van de provincie. Voor iedere verkiezing van de Eerste Kamer maakt de Kiesraad de stemwaarden per provincie bekend.

Voorbeeld: Bij de verkiezing voor de Eerste Kamer in 2007 was de stemwaarde van een statenlid in Zuid-Holland (bij een inwonertal van 3.453.756) **628**, terwijl de stem van een statenlid in Drenthe (bij een inwonertal van 485.986) een stemwaarde van **119** had. (bron: Kiesraad.nl)

• De Eerste en Tweede Kamer samen noem je De Staten-Generaal.

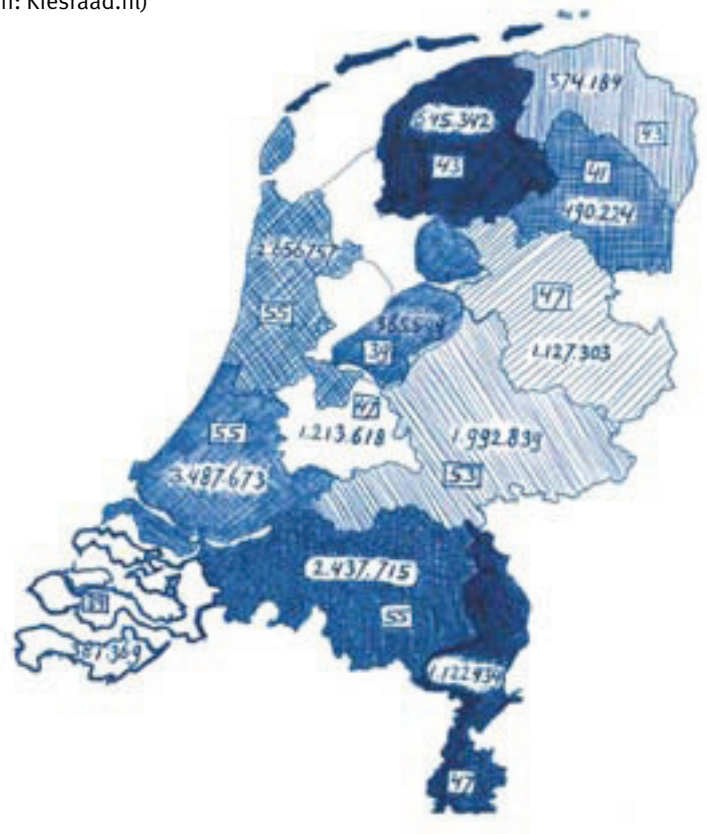
• De Eerste Kamerverkiezingen zijn altijd om de vier jaar, ook als het Kabinet valt. Alleen voor de Tweede Kamer worden dan de verkiezingen eerder gehouden.

Tijdens de Eerste Kamerverkiezingen heeft elke provincie een bepaalde stemwaarde. Deze stemwaarde komt tot stand door het inwoneraantal van de provincie te delen door het aantal Statenleden x 100.

Op deze kaart van Nederland kun je per provincie een overzicht van het inwoneraantal en het aantal Statenleden per politieke partij opzoeken.

- Wat is de stemwaarde van jouw provincie?
- Vind je dat de opkomst bij provinciale statenverkiezingen ook mee zou moeten tellen in de het bepalen van de stemwaarde van die provincie? Leg uit waarom je dat vindt.

Opdracht 2

Van idee tot de wet: bewaren internet- en telefoongegevens

De 75 leden van de Eerste Kamer toetsten wetsvoorstellen op kwaliteit. Ze kijken of de wet logisch in elkaar steekt en goed aansluit op de wetten die er al zijn. Hierbij kijkt de Eerste Kamer niet alleen naar bestaande Nederlandse wetten, maar ook naar Europese wetten (deze worden richtlijnen genoemd).

EUROPESE COMMISSIE

1. De commissie neemt het initiatief voor een richtlijn.

RAAD VAN MINISTERS EUROPEES PARLEMENT

2. De raad gaat hierover discussiëren net als het Europese Parlement.
(Het Europese parlement controleert de Raad).

RAAD VAN MINISTERS

3. Nadat alle discussies zijn afgerond neemt de Raad van ministers de richtlijn aan en is het werk in Brussel klaar. *

LIDSTATEN

4. De lidstaten van de EU moeten er dan voor zorgen dat de richtlijn wordt ingevoerd in hun nationale wetgeving.

Na bekendmaking in het Staatsblad (via de website www.officielebekendmakingen.nl) wordt het officieel een wet. Als de richtlijn niet op tijd wordt ingevoerd kan de Europese Commissie een boete opleggen (aan de betreffende lidstaat).

De Europese Unie bestaat uit de Europese Commissie, (het dagelijks bestuur, vergelijkbaar met het Nederlandse kabinet), het Europees Parlement (vergelijkbaar met het Nederlandse parlement) en de Raad van Ministers, vergadering van alle ministers (over een onderwerp) uit de lidstaten van Europa.

* De richtlijn wordt gepubliceerd in het Europees publicatieblad.

De Eerste Kamer kijkt of een wet goed in elkaar zit.

Hoe wordt een Europees voorstel in Nederland wet. Uit de duizenden wetten die in Nederland en Europa gemaakt worden hebben we gekozen om met de wet 'bewaren internet- en telefoongegevens', die te maken heeft met internet, bellen en sms'en, eens verder te kijken naar de rol van de Eerste Kamer.

Achtergrond van deze wet

Na de aanslagen in New York (2001), Madrid (2004) en Londen (2005) vond de Engelse politicus Clarke dat landen in Europa afspraken moesten maken om te zorgen dat terroristen en criminelen van te voren gepakt kunnen worden om zo aanslagen te voorkomen.

Op 15 maart 2006 spraken alle ministers van justitie uit de Europese Unie af om aan een Europese richtlijn te werken waarbij alle telefoongesprekken en computergegevens anderhalf jaar zouden worden bewaard. Ze kwamen op dat idee omdat de terroristen van New York gepakt konden worden doordat de politie kon zien van wie de telefoons waren waarmee voor de aanslagen werd gebeld.

De Nederlandse regering vond het wel een goed idee om deze gegevens anderhalf jaar lang te bewaren en een meerderheid van de Tweede Kamer was het ook eens met dit wetsvoorstel. Hierna begon de behandeling in de Eerste Kamer.

Net als in de Tweede Kamer waren niet alle politieke partijen het eens met dit idee. Een paar reacties uit het debat:

- D66 vond dat de zorg voor de bestrijding van terrorisme en zware criminaliteit de druk verhoogde op individuele (grond)rechten en vrijheden van burgers.
- De Partij voor de Dieren meende dat de onschuldige burger last van dit wetsvoorstel zou hebben.
- De PvdA vond dat de lange bewaartermijn betekent dat de burgers de vragen over telefoontjes van drie kwart jaar of langer geleden niet kan beantwoorden niet omdat hij iets heeft misdreven maar omdat hij het echt niet meer weet.

- **Een richtlijn is een bindend besluit van de EU. Alle lidstaten moeten zich aan de vastgelegde regels van de richtlijn houden, al mogen zij zelf invulling geven aan de manier waarop zij zich aan deze regels houden. Zo kunnen zij rekening houden met de specifieke omstandigheden in hun eigen land.**

• **Wist je dat elke keer wanneer je internet en belt er gegevens bewaard worden?**

• **Maar liefst 90% van alle jongeren in Nederland van 16-24 jaar internet elke dag. Veel meer dan jongeren in Zweden, Denemarken en Luxemburg. (bron: onderzoek Eurostat december 2009)**

Hyves-, MSN- en Twittergegevens worden (nog) niet bewaard

Eerste Kamerlid Anne-Wil Duthler (VVD) vroeg tijdens het debat waarom in het wetsvoorstel niet staat dat het bewaren van de gegevens ook geldt voor gegevens van Twitter, Skype, Hyves en MSN.

Ze zei: 'Dit wetsvoorstel is een typisch voorbeeld van een technologieafhankelijke wet. Naarmate de tijd voorschrijdt, wordt de effectiviteit ingehaald door technologische ontwikkelingen. Het versturen van e-mailberichten via Outlook is redelijk ouderwets kan ik u zeggen. Tegenwoordig is twitteren in, bel je gratis via Skype en neem je deel aan sociale netwerken als Hyves en MSN.' Het is te verwachten dat juist de criminelen op wie de wet zich richt, bewust communicatiemiddelen zullen kiezen die niet onder de bewaarplicht vallen. Wat is dan nog de zin van het bewaren van verkeersgegevens van bijna alle Nederlanders?'

Haar collega Hans Franken (CDA) zei: 'Deze wet zal daarom alleen werken bij zeer, zeer domme boeven die niet eens gebruik maken van Skype, Hotmail of Gmail.'

Opdracht 3

- Vind je dit goede opmerkingen?
- Moeten ook de Hyves en Twittergegevens bewaard worden?
- Wat is het dagelijks werk van deze Kamerleden en waarom is dat relevant?
- Ben je het met ze eens?

De Eerste Kamerleden vonden verder ook dat de internetgegevens niet 12 maanden bewaard mochten worden, zoals de Tweede Kamer had voorgesteld, maar 6 maanden. De Eerste Kamer vond bijvoorbeeld dat er ook rekening gehouden moest worden met de hoge kosten voor de internetproviders om alle gegevens op te slaan. Veel van de providers waren ook van plan om deze extra kosten door te berekenen aan de klant, waardoor internetten veel duurder zou worden.

De Kamerleden probeerden de minister met argumenten te overtuigen dat de internetgegevens niet langer dan 6 maanden bewaard zouden mogen blijven. Ze vonden dat de wet hierdoor beter zou werken. Omdat de Eerste Kamer een wet niet kan veranderen hebben ze op een zogenaamde 'novelle' aangedrongen.

'Deze wet zal daarom alleen werken, bij zeer, zeer domme boeven die niet eens gebruik maken van Skype, Hotmail of Gmail.'

Tijdens het debat (7 juli 2009) zei de minister: 'Ik ben ingegaan op de situatie van de internet service providers en de manier waarop wij voor hen een situatie kunnen maken waarin mag worden verwacht dat zij meewerken en de burgers kunnen rekenen op de vereiste bescherming van persoonsgegevens bij de toepassing van de richtlijn en de wet.'

Pas aan het eind van het debat zei de minister dat hij het toch wel eens was met de ideeën van de Kamer. Hij zei: 'Ik neem op mij om het initiatief te nemen voor een wetsvoorstel. In dat wetsvoorstel zal ten aanzien van de internetgegevens gebruik worden gemaakt van de ruimte die in richtlijn zit om de bewaartermijn op zes maanden te stellen.'

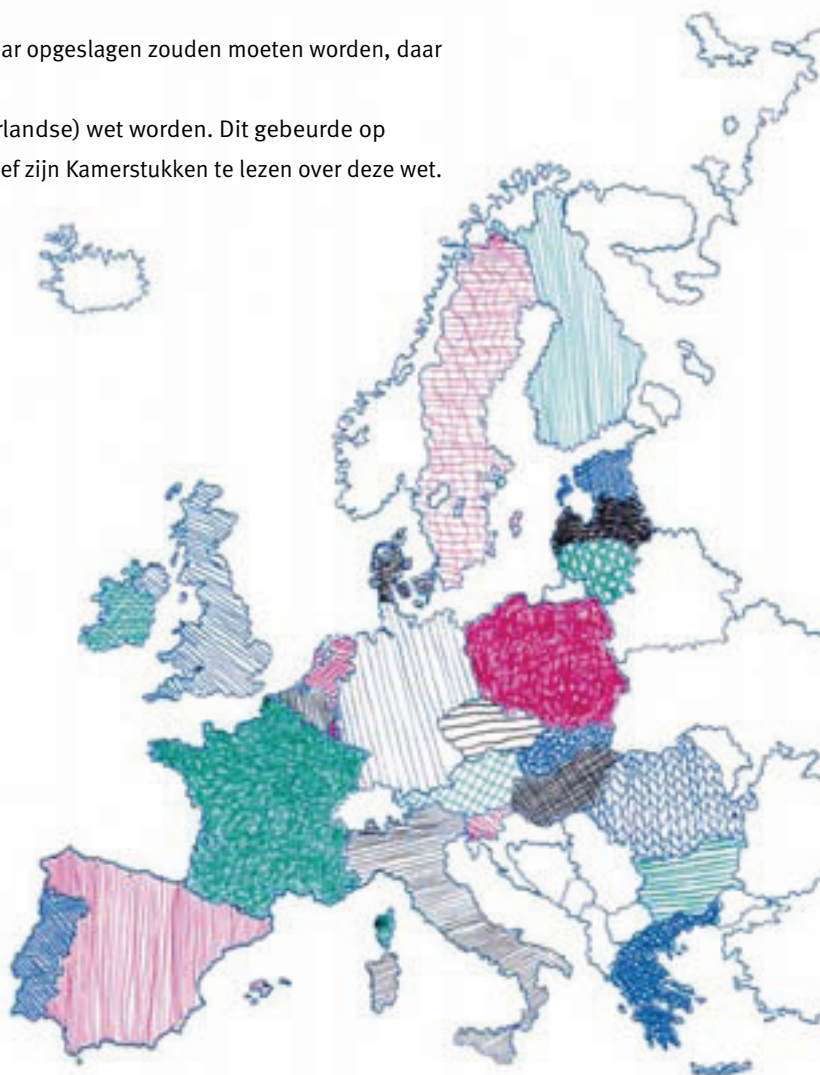
De Eerste Kamer vond dat de telefoongegevens wel een jaar opgeslagen zouden moeten worden, daar was de minister het mee eens.

Hierdoor kon het Europese richtlijn uit 2006 een (Nederlandse) wet worden. Dit gebeurde op 28 augustus 2009. Via de site www.eerstekamer.nl/lesbrief zijn Kamerstukken te lezen over deze wet.

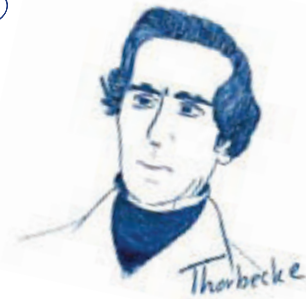
• Een novelle is een nieuw wetsvoorstel als verbetering of aanvulling op een wetsvoorstel dat bij de Eerste Kamer besproken wordt.

- Bespreek in de klas wat deze wet betekent voor je persoonlijke leven, bijvoorbeeld rond je privacy.
- Wat vind je van de rol van de Eerste Kamer bij de totstandkoming van deze wet?

Opdracht 4

De Eerste Kamer bijna 200 jaar

Na de val van Napoleon besloot het Congres van Wenen in 1815, de voormalige Oostenrijkse Nederlanden (het huidige België) samen te voegen met het Koninkrijk der Nederlanden om daarmee een sterke staat te vestigen aan de Franse noordgrens. De hogere standen in België vreesden hierdoor hun invloed te verliezen; ze vroegen daarom om een Hogerhuis voor de adel in te stellen, zoals Engeland had. Het resultaat werd de Eerste Kamer.

De leden werden voor het leven door de Koning benoemd. Deze leden dienden minstens 40 jaar oud te zijn en verder moesten zij op grond van hun geboorte, hun welstand of verdiensten voor de staat tot de aanzienlijke burgers van het land behoren.

1848, politieke onrust zorgt voor een nieuwe Grondwet

In het jaar 1848 vonden overal in Europa revoluties plaats. Om een revolutie in Nederland te voorkomen werd op 3 november van dat jaar, onder leiding van de liberale politicus Thorbecke (1798-1872), een nieuwe grondwet ingevoerd. Er werd afgesproken dat de leden van de Eerste Kamer niet langer door de Koning werden benoemd, maar indirect gekozen door de leden van de Provinciale Staten. Hierdoor kwam een eind aan de invloed van de Koning op de Eerste Kamer.

Er zijn nog vele grondwetswijzigingen geweest zoals de wijziging van de zittingsduur, het kiezen van vrouwen, het verhogen van het aantal leden van 39 naar 50 naar de 75 van nu. Ook werd er vaak gekeken naar de betekenis van de Eerste Kamer en of er nog aan een tweekamerstel vastgehouden moest worden. Maar de gedachte bleef dat het beter is de bevoegdheid en de macht niet uitsluitend bij één Kamer te laten berusten.

Opdracht 5

Zoek de belangrijkste grondwetswijzigingen bij de roodgekleurde jaartallen.

● Sinds 1815 kent Nederland een tweekamerstelsel. (De Eerste en de Tweede Kamer)

● 1839 Na de definitieve afscheiding van België blijft de Eerste Kamer bestaan, vooral om tegenwicht te kunnen vormen tegen de Tweede Kamer.

● Thorbecke wordt de grondlegger van de Nederlandse parlementaire democratie genoemd.

● Je kunt meer lezen over de geschiedenis van de Eerste Kamer op: www.eerstekamer.nl/begrip/geschiedenis_eerste_kamer

Eerste Kamer der Staten-Generaal
Binnenhof 22
Postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 93 51
website www.eerstekamer.nl
www.derdekamer.nl

ontwerp Corps ontwerpers, Den Haag
tekst Peter Schavemaker tekstproducties
druk StyleMathôt

september 2010